

บทคัดย่อ

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ เสนอต่อโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
 ความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง

ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่

โดย

นายปรกรณ์ รากคำ

พฤษภาคม 2544

ประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย ปัญญาดี

ภาควิชา/คณะ:

ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจเกษตร

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง 2) การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองของเกษตรกร 3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง 4) ปัญหาและอุปสรรคของการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองรวมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบแล้ว รวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างสุ่มของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ จำนวน 80 ราย และนำข้อมูลที่ได้มาบรรณาธิกรณหาค่าและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Science : SPSS for windows) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 93.75) มีอายุเฉลี่ย 43.86 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88.75) จบการศึกษาภาคบังคับ มีพื้นที่ถือครองอยู่ระหว่าง 6-10 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยปีละ 35,132.30 บาทส่วนใหญ่จะมีครอบครัวขนาดเล็ก มีแรงงานในครัวเรือนไม่เกิน 3 คนต่อครอบครัว ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 40.00) มีประสบการณ์ในการปลูกถั่วเหลืองมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ในด้านการใช้สินเชื่อทางการเกษตรพบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 58.75) ใช้เงินออมในครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 41.75) เป็นสมาชิกกลุ่มธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์มากที่สุด

เกษตรกรมีเจตคติที่ดีต่อการปลูกถั่วเหลือง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.35 และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.54) มีความรู้ในการปลูกถั่วเหลืองมาก เกษตรกรมีการเคลื่อนย้ายกลุ่มในการปลูกถั่วเหลืองมาก (ร้อยละ 79.06)

2. การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรให้การยอมรับมาก (ร้อยละ 100.00) โดยเฉพาะในการเตรียมพื้นที่ปลูก ระยะและจำนวนต้นที่ปลูก การเตรียมเมล็ดพันธุ์ การคลุกเชื้อไรโซเบียม

3. ปัจจัยด้านเจตคติของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกถั่วเหลือง ความรู้ในการปลูกถั่วเหลือง การเคลื่อนย้ายกลุ่มในการปลูกถั่วเหลือง และประสบการณ์ในการปลูกถั่วเหลือง มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ โดยสามารถอธิบายความผันแปรของการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองของเกษตรกรได้ร้อยละ 38.20 ($R^2 = 0.382$; $P < 0.01$)

4. ปัญหาและอุปสรรคของการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเรียงตามลำดับความสำคัญ คือ ปัญหาขาดแคลนเงินทุน (ร้อยละ 41.25) พื้นที่ทำการเกษตรไม่พอ (ร้อยละ 13.75) และปัจจัยการผลิตมีราคาแพง (ร้อยละ 13.75) เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวเกษตรกรมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาที่สำคัญคือ รัฐบาลควรให้การสนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ (ร้อยละ 40.00)

ABSTRACT

Abstract of thesis submitted to the Graduate School Project of Maejo University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Science in Agricultural Extension

FACTORS RELATED TO ADOPTION OF SOYBEAN SEED PRODUCTION TECHNOLOGY BY FARMERS IN CHIANGMAI PROVINCE

By

PAKORN RAKKUM

NOVEMBER 2001

Chairman : Dr. Chalermchai Panyadee

Department/Faculty Department of Agricultural Extension, Faculty of Agricultural Business

The objectives of this research were to find out 1) socio – economic characteristics of soybean seed producers in Chiangmai ; 2) their adoption of soybean seed production technology ; 3) factors related to their adoption; and 4) problems in soybean seed production and recommended solutions. Pre – tested questionnaires were used to collect data from 80 soybean seed producers sampled from the farmers participating in the seed production technology transfer project. The collected data were decoded and analyzed with the use of the SPSS for Windows.

The findings were as follows

Most of respondents (93.75%) were male with an average age of 43.86 years. and had attained primary education (88.75%). Their land holding was 6-10 Rai and an average family annual income, 35,132.30 Baht. Most families were small (nuclear families) and had an average of three persons to provide household labor. Most of the respondents had more than 10 years experience in soybean production (40.00%). They used family savings for investment (58.75%) and they were mostly members of the Bank for Agriculture an Agricultural Cooperatives (41.75%). They had positive attitudes toward soybean production at an average of 4.35. Most of them had good knowledge of soybean production (75.54%) and they were highly influenced by neighbors in their career (79.06%).

2. All of the respondents adopted soybean seed production technology, especially land preparation, planting space, preparation of the seed stock and treating the seed with Rhizobium.

3. The respondents' attitudes toward soybean production, knowledge of soybean production, neighbors' influences, and soybean production experience were correlated with their adoption of soybean seed production technology, which could explain variation in the adoption of soybean seed production technology at 38.20% ($R^2 = 0.382$; $P < 0.01$).

4. Soybean seed production problems ranking from the highest to the lowest in importance were shortage of investment capital (41.25%), too small planting acreage (13.75%) and expensive production factors (13.75%). The recommended resolution was provision of low interest loans from the government (40.00%).